

EKONOMİ POLİTİK

Obama Sonrası Küresel Kriz, Yeniden

Erinç Yeldan, 12 Kasım 2008

ABD ilk siyahi başkanını seçti. Demokrat Parti adayı **Barrack Obama** Amerika'nın yeni başkanı olarak Ocak ayında göreve başlayacak. Obama'nın başkanlığa seçilişi bir yandan bir "demokrasi ve yurttaşlık dersi" olarak pazarlanırken, bir yandan da piyasalara güven tazeleyerek, küresel krizin sonunu ilan eden bir olgu olarak muhtulandı.

Barrack Obama'nın başkanlığa seçilmesiyle birlikte küresel piyasalarda artık "güven sorununun" aşıldığı vurgulanmaya başlandı. Krizin dibi gözükmüş, artık çıkışa geçme zamanı gelmişti. Ancak, kriz artık sadece bir "güvensizlik" olgusundan ibaret basit bir finansal çalkantının sınırlarını çoktan aşmış, küresel nitelikli "reel" bir krize dönüşmüş durumdaydı bile. Nitekim, son bir senedir piyasaların bu tür git-gelişlerine alışkın daha gerçekçi gözler geçen hafta sonu peş peşe yayınlanan iktisadi verilerin niteliğine hiç şaşırmadı:

Amerika'da Eylül ayında işsiz sayısı 284 bin kişi artış göstermiş ve yüzde 6.5'e yükselmişti. Bu yılın başından bu yana Amerika'da işsiz sayısı toplam 1.2 milyon kişiye ulaşmıştı. Yıl sonuna değin Amerika'da işsizlik oranının yüzde 8'e çıkacağı öngörülmektedir. Bu verilere ek olarak Amerikan imalat sanayi üretim performansının son 26 yılın en kötüsü olduğu vurgulanmaktaydı.

Bu arada IMF *Yıllık Görünüm Raporu*'nda 2009'a ilişkin öngörülerini bir kez daha (aşağıya doğru) revize etmekteydi. IMF'nin öngörülerine göre dünya milli gelirler toplamı 2009'da yüzde 2.2 ile son tahmine göre yüzde 0.8 oranında düşürülmekteydi. IMF ayrıca ABD için büyüme tahminini yüzde 0.1'den, yüzde *eksi* 0.7'ye; Avrupa Birliği için ise yüzde 0.2'den, yüzde *eksi* 0.5'e çekmişti.

Ülkemizde ise Eylül ayına ait sanayi üretim verileri sanayideki krizin derinleşmekte olduğunu yansıtmaktaydı. TÜİK'in verilerine göre Eylül ayında Türkiye'nin sanayi üretimi yüzde 6.4 gerileme gösterdi. Sanayi üretimindeki bu düşüş, Ağustos ayında gözlenen yüzde 5.5'lik daralmanın daha da şiddetli bir devamı niteliğindedir.

Küresel krizin 2009'da da hükmünü sürdürebileceği gerçeğini gözler öne süren bu olumsuz haberler karşısında ABD'nin yeni başkanı Obama yaklaşık 500 milyar dolarlık yeni bir mali genişleme paketini planlamakta olduğunu açıklıyordu. Obama'nın söz konusu mali harcama paketi, George Bush'un bu yılın Şubat ayında uygulamaya koymuş olduğu 160 milyar dolarlık vergi iadesi paketiyle birleştirildiğinde, Amerikan kamu sektörünün bütçe açığını *1 trilyon dolara* ulaştıracağı ise gözlerden kaçmıyordu. Amerika'nın bu yeni astronomik bütçe açığı 1983'te Reagan dönemindeki rekorun aşılması anlamına gelecekti.

Bütün bu gözlemlerin ardından hafta sonu toplanan G-20 zirvesinde ise gelişmiş – az gelişmiş tüm ülkelerde mali genişlemeye dayalı destek paketlerinin gerekli olduğu duyurulmaktaydı. Sadece bu öneri dahi, bir yandan da Türkiye benzeri ülkelere "kamu harcamalarının azaltılmasını ve mali disiplin" öneren ortodoks neoliberal reçetelerle nasıl bir çelişki ifade

ettiğini (ya da iki yüzlülük mü diyelim?) ve küresel kriz sonrasındaki ideolojik kargaşalığın ne boyutlara ulaştığını ayrıca not edelim.